

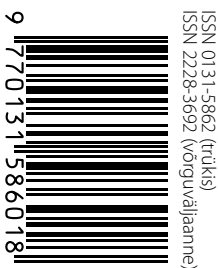

+ CD

EESTI LOODUS

Suvelaulud ritsikad ja tirtsud

Mustikad ja muud ravimtaimed
Rändavad sirelased
Välgu anatoomia

ISSN 0131-5862 (trükiis)
ISSN 2228-3692 (võrguväljaanne)

9 770131 158621 6

- 2 Toimetaja veerg**
- 3 Sõnumid**
- 10 Aasta liblikas: sini-paelöölase lennuaeg on peagi käes**
- 11 EL küsib: vastab Marko Mägi**
- 12 Eesti sihktiivalised ja nende laulud**
 Veljo Runnel tutvustab Eestis elavaid ritsikaid ja tirtse ning annab juhiseid, kuidas neid hääle järgi eristada
- 24 Hobukastani-keerukoi on vallutanud Euroopa pargid ja puisteed**
 Kaljo Voolma kirjeldab Eestis võrdlemisi uut putukaliiki, kes närib hobukastanite lehed suve teisel poolel inetuks
- 29 Rännuhimulised sirelased**
 Ave Liivamägi ja Peeter Tarlap üllatavad rändavate sirelastega: tegemist on silmapaistvate putukatega, kes Eestis ei talvitu, vaid saavad igal aastal uuesti lõunamaadest
- 32 Mis peitub välgus?**
 Sven-Erik Enno eritleb välgu eri vorme ja kujunemist: appi on võetud ülikiire fotokaamera ja muud nüüdisaegsed tehnikasaavutused
- 38 Üks Eesti paigake: Käkisilmast, mitte iga ilmaga**
 Juhani Püttsepp viib lugeja Saaremaa ja Vilsandi saare vahelisele saartereale, mille kaudu pääseb vähest veetõket ületades Vilsandi saarele
- 40 Tiit Kändleri essee: Varahommik varesele, lõuna lõokele, õhtu jäägu õhtale**
- 42 Poster: Ain Piir**
- 44 Intervjuu: Ravimtaimed aitaavad ravida ja liidavad inimesi.**
 Farmakognoosia professor Ain Raali küsitlenud Narva ürdifesti-

valil 22. juulil Toomas Kukkk

- 50 Viru rabarada on matkajaid paelunud 40 aastat**
 Kaisa Linno juhatab lugeja Lahemaale, Eesti ühele esimesele matkarajale ja ilmselt kõige tuntu-
 maste rappa
- 56 Looduselamus maailmast: Alaska marjad, lõhekalad ja karud**
 Hendrik Relve reisiloos satume Põhja-Ameerika loodenurka, kus teedevõrk ja inimasustus on pea-aegu olematu, kuid see-eest on palju karusid
- 60 Tööjuhend: Matkaköögi ABC: sööginõud ja -riistad**
 Timo Palo jagab matkakogemusi sooja toidu valmistamise kohta: milliseid potte-panne ja kausse-lusikaid tasub matkale kaasa võtta?
- 64 Kohtumisi madude ja vaskussiga**
 Kalju Kask meenutab elamuslike kohtumisi mitmesuguste roomajatega ja hoiatab lugejat hullude tempude eest
- 66 Mustikas meeldib kõigile**
 Triin Nõu kiidab mustika maitse- ja raviomadusi ning pakub katsetamiseks retsepti
- 70 Balti lurssvili, Läti ja Eesti endeem**
 Toomas Kukkk soovib augustis hoolikamalt vaadata meil leiduvaid lurssvilju: tulnukliikide seas võib Liivi lahe kallastel leida ka looduslikku haruldust
- 72 Kroonika**
- 78 Mikroskoop**
- 79 Ristsõna**
- 80 Ajalugu, sünnipäevad**

Putukalaulu aeg

Mis oleks augustikuine Eesti ilma ritsiklaste siristamiseta! Või kui suvi mööduks, ilma et kohtaksime mõnda suurt ritsikat või rohutirtsu. On oma-moodi looduselamus näha meie üht suurimat rohelist lauluritsikat või siis samuti võrdlemisi kogukat heinaritsikat. Neid on huvitav jälgida ja ajaviiteks lõbus silma järgi hüppepikkust mõõta.

Mõnda neist kargajast tasub karta: nad oskavad ennast hästi kaitseda, hammustades tülitajat valusasti. Sellise käitumise poolest on tuntud just heinaritsikas, keda rahvasuu kutsub käsnasalvajaks.

Augustikuine sirin rohus seostubki paljudele just nende suurte isenditega. Ent rohus askeldab palju rohkem eri liiki ritsikaid, tirtse ja sirtse. Enamasti me neid ei märka ega oska tähele panna seda, et eri liigid teevad isesugust heli. Tõepoolest: peale linnulaulu pakub loodus meile putukalaulu! August on parim aeg seda nautida.

Augustinumbri avakirjutises püüamegi Veljo Runneli abiga nii teksti, pildi kui ka laulu rütmi näitavate graafikute järgi saada parema ettekujutuse nende putukate mitmekesisusest Eestis. Artikkel on tähelepanuväärne selle poolest, et tegu on uusima võrdlemisi põhjaliku ülevaatega Eesti sihktiivaliste seltsi kuuluvatest

liikidest. Seni on tulnud tugineda üle poolesaja aasta vanusele käsitlusele, kus on avaldatud põhjalik ülevaade nende putukate kohta Eestis.

Tasub siiski märkida, et rohutirtsudest ja ritsikatest on Eesti Looduses kirjutanud ka üks Eesti tuntuim putukauurija Mati Martin, kelle sulest ilmus 2014. ja 2015. aasta ajakirjanumbrites suisa kümneosaline putukasari.

Peale avakirjutise on putukad kõne all veel mitmes artiklis. Taas on põhjust tutvustada Euroopat vallutanud hobukastani-keerukoid, kes söövad kaunid hobukastanid inetuks. Märksa rõõmsama meeoluga saab lugeda aga rännet harrastavatest sirelastest, kes oma erksavärvilise triibulise keha poolest meenutavad herilasi. Seegi võib üllatada, et mitte üksnes linnud ei rända, vaid ka mõnda liiki putukad. Veel saab putukamaailmast tuttavaks aasta liblikaks valitud sinipaelöölasega, kellega kohtumised alates augustist kindlasti sagenevad.

Augustinumbriga saavad tellijad kaasa CD looduslike ööhäälttega. Teiste hulgas on jäädvustatud ritsikate saagimine, hea täiendus augustinumbri avakirjutisele. Plaadi on koostanud samuti Veljo Runnel ning sellelt leiab kokku 24 ööhäält. Jääb vaid soovida põnevaid kohtumisi ja kuulmisi looduses!

Katre Palo

EESTI LOODUS

68. aastakäik Nr 8, august 2017

Toimetuse address:

Baeri maja, Veski 4, 51005 Tartu
e-post toimetus@el.loodus.ee
tel 742 1143

Peatoimetaja **Toomas Kukk**
742 1143, tomkukk@gmail.com

Toimetaja **Helen Külvik**
529 4033, helen.kylvik@gmail.com

Toimetaja **Juhan Javois**
5661 0851, juku@ut.ee

Toimetaja **Katre Palo**
521 8771, palo.katre@gmail.com

Sõnumitoimetaja **Toomas Jüriado**
742 1143, toomas.juriado@el.loodus.ee

Keeletoimetaja **Monika Salo**
742 1186, monika.salo@el.loodus.ee

Küljendaja **Raul Kask**
raul@ww.ee

Väljaandja: **MTÜ Loodusajakiri**
Endla 3, Tallinn 10122

Vastutav väljaandja **Riho Kinks**
riho.kinks@loodusajakiri.ee

Tellimine ja info **Triin Nõu**
610 4105, loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Reklaamijuht **Helen Lehismets**
610 4106, reklaam@loodusajakiri.ee

Ajakiri ilmub keskkonnainvesteeringute keskuse toetusel

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2017

Summaries of some articles can be found at our web site www.eestiloodus.ee

Trükitud trükikojas Printall

